

В той же час історична вартість активів на практиці нерідко виявляється нереальною стосовно їх справедливої вартості в даний момент насамперед через інфляцію. Крім того, як зазначено в П(С)БО 28 «Зменшення корисності активів», можуть виникати втрати від зменшення корисності активів, коли балансова (залишкова) вартість активу перевищує суму його очікуваного відшкодування. Тому в обліковій політиці підприємства треба передбачати періодичне - на дату річного балансу - визначення, чи існують ознаки можливого зменшення корисності активу, зокрема:

- зменшення ринкової вартості активу протягом звітного періоду на суттєво більшу частку, ніж очікувалось;
- суттєві негативні зміни в технологічному, ринковому, економічному або правовому середовищі, в якому діє підприємство, що відбулися протягом звітного періоду або очікувані найближчим часом;
- збільшення протягом звітного періоду ринкових ставок відсотка або інших ринкових ставок доходу від інвестицій, яке може вплинути на ставку дисконту і суттєво зменшити суму очікуваного відшкодування активу;
- суттєві зміни способу використання активу протягом звітного періоду або такі очікувані зміни в наступному періоді, які негативно впливають на діяльність підприємства;
- застаріння або фізичне пошкодження активу.

Сама методика бухгалтерського обліку основних засобів не забезпечує узгодженості історичної (фактичної) собівартості необоротних активів та їх реальної вартості. Це відбувається через методологічно невмотивований розгляд амортизації і зносу основних засобів як ідентичних економічних категорій.

Алогічність ототожнення зносу й амортизації основних засобів підтверджують проведені переоцінки на протязі 1991-1996 років. При цьому первісна вартість об'єктів основних засобів і сума їхнього зносу зближувалась відповідно до директивно встановлених коефіцієнтів.

Але зумовлений індексацією стрибок зносу основних засобів, хоч і дозволив зберегти співвідношення між ним і первісною вартістю об'єктів, але це дає можливість привиривання його до амортизації, адже вона при цьому паралельно не дораховувалась.

Також необхідно зауважити, що оцінка основних засобів як економічного ресурсу може бути викривлена внаслідок того, що методологією бухгалтерського обліку чітко не визначено, який же із шести можливих методів нарахування амортизації найбільше корелює з їх зносом.

Тобто, вирішення проблеми об'єктивності оцінки основних засобів як одного з основних чинників економічних ресурсів, які забезпечують діяльність підприємств, лежить у площині обґрунтування методики визначення їх зносу.

Зміна історичної вартості активів можлива також з причини дії зовнішніх щодо підприємства чинників, а саме - зміни курсу національної валюти, коливання цін на ринку подібних активів, зменшення або відновлення корисності активів.

Таким чином, різноманітні форми зміни вартості активів у процесі їхнього використання у господарській діяльності підприємства потребують періодичного уточнення їхньої балансової оцінки.

УДК 338.43:364.48

Мишенін С.В., Сумський національний аграрний університет, Україна

СОЦІАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У ринкових умовах на характер і темпи аграрної реформи та поліпшення соціального розвитку села визначальний вплив повинні мати підприємницькі інтереси стосовно високоєфективного розвитку сільського господарства як основної сфери прикладання праці

на селі. Впровадження і розвиток нових форм агрогосподарювання, нових стимулів до ефективної праці повинні якомога повніше відповідати зовнішнім та внутрішнім соціально-економічним та фінансовим складовим сільського розвитку і сприяти зростанню сільськогосподарського виробництва та поліпшенню соціального становища селян.

Соціальна сфера - це необхідна складова розвитку продуктивних сил суспільства, яка спрямована на створення необхідних умов для ефективного функціонування працівників у процесі виробництва. Галузі соціальної сфери не беруть участь безпосередньо в створенні кінцевої продукції, але вони забезпечують передумови для нормального розвитку виробничого процесу. Зокрема, роль соціальної сфери полягає в тому, що вона сприяє забезпеченню потреб виробництва в кваліфікованих кадрах, сприяє відтворенню й закріпленню їх у сільській місцевості. Об'єкти соціальної сфери, зокрема, забезпечують задоволення комунально-побутових потреб як працівників підприємств, так і членів їх родин.

Наявність соціального потенціалу є необхідною умовою для формування системи мотивації ефективної праці в сільськогосподарських підприємствах, оскільки саме соціальний потенціал визначає (характеризує) можливості реалізації людиною своїх зовнішніх та внутрішніх резервів професійного розвитку. Основними складовими соціального потенціалу є рівень та якість життя; освітньо-професійний рівень; демографічна структура та суспільні відносини. В залежності від рівня розвитку соціального потенціалу створюється усвідомлене спонукання, зацікавленість здійснювати певні дії, направлені на задоволення потреб особистості. Чим вищою є зацікавленість працівника, спеціаліста в дорученій роботі, чим повніше виправдовуються його очікування, тим вищою є віддача і результати його професійної діяльності.

Мотиваційний механізм - це сукупність зовнішніх і внутрішніх умов, мотивують факторів, які зацікавлюють працівників у здійсненні певної економічної діяльності з метою задоволення власних потреб і реалізації своїх інтересів. З'ясування суті та змісту мотиваційного механізму має важливе теоретичне і практичне значення, так як дозволяє глибше зрозуміти роль особистості в підвищенні ефективності економічної діяльності не лише окремого підприємства, а й суспільства в цілому. Зокрема, дієвий мотиваційний механізм відіграє значну роль в підвищенні продуктивності праці.

Соціальний потенціал, зокрема, рівень освіти та інтелектуально-культурний розвиток населення, формують стимули, що пов'язані з потребою працівника у самовираженні, у намаганні займати певне положення в суспільстві (участь в управлінні підприємством, просування по соціально-професійних шаблях, займатися престижними видами праці).

В умовах формування нових форм агрогосподарювання соціальний потенціал, як основа формування мотиваційного механізму ефективного розвитку аграрного виробництва, потрібно розглядати як ключовий орієнтир соціально-економічного розвитку сільської місцевості.

УДК 658.011.12

Ковальова О.М. Сумський національний аграрний університет, Україна

ПЕРЕДУМОВИ ВІНИКНЕННЯ АКЦІОНЕРНОГО КАПІТАЛУ ЯК ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

Прообрази сучасних акціонерних товариств (АТ) виникли декілька століть тому. Бурхливий розвиток капіталістичних відносин і необхідність акумулювання капіталів для ведення значної за розмірами підприємницької діяльності спричинило їх появу. Певні економічні риси господарських товариств вже мали храми у Стародавньому Єгипті, у Давній Греції, у Римських та Візантійських товариствах. Безпосереднім попередником АТ стали великі союзи капіталістів, які були найбільш поширені в Італії і дістали назву банків. Крім італійських банків у XVI ст. почали виникати торговельні акціонерні компанії для далеких